

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

а) Опис стања, анализа и процена стандарда 9

Почетком педесетих година прошлог века одштампан је први број часописа - Зборник радова Геолошког и Рударског факултета Техничке велике школе, чиме је симболично утемељено заједништво рударске и геолошке струке и науке, при чему је и обједињен фонд њихових стручних библиотека.

Библиотека Рударско-геолошког факултета је највећа стручна Библиотека за област рударских и геолошких наука у земљи. Библиотечко-информациони систем Рударско-геолошког факултета чине библиотека Рударског одсека и библиотека Геолошког одсека.

У седишту Факултета, смештена је Централна библиотека која обједињује и стара се о целокупном фонду библиотеке Рударског одсека и делу фонда библиотеке Геолошког одсека. Ради се о геолошким фондовима Департмана за: Хидрогеологију, Геофизику, Геотехнику и Економску геологију.

Два одељења геолошке библиотеке налазе се на другим локацијама у оквиру Департмана којима припадају.

Одељење библиотеке Департмана за историјску и динамичку геологију и Департмана за палеонтологију налази се у згради Економског факултета.

Одељење библиотеке Департмана за минералологију, кристалографију, петрологију и геохемију налази се на Природно-математичком факултету.

Библиотека смештена у главној згради Факултета у Ђушиној 7, је депозитна за целокупну уџбеничку литературу, опслужује највећи број корисника библиотечких услуга и координира рад свих одељења библиотеке. Овим је позиционирана њена централна функција у оквиру библиотечко-информационог система Факултета.

Централна библиотека располаже са читаоничким простором, који је смештен унутар фондовског дела библиотеке, капацитета до 40 места.

На нивоу факултетске Библиотеке, запослено је укупно пет библиотечких радника са високом стручном спремом техничког и друштвеног усмерења.

Са импозантним књижном фондом по обиму и структури који броји 387.824 библиотечких јединица од чега је 94.130 монографских публикација, 290.600 свезака стручних часописа, око 2.000 сепарата и 1.135 докторских, магистарских и специјалистичких радова, библиотека као јединствена целина, представља развијен библиотечко-информациони сервис у оквиру наставно-научне делатности Рударско-геолошког факултета ([Табела 9.1.](#)).

Просторије намењене за смештај библиотечког фонда, архивског и осталог електронског материјала, а нарочито студентске читаонице смештене су одговарајућем делу зграде како би студентима, наставницима, сарадницима и свим осталим корисницима пружили адекватне услове за рад. Коришћење библиотеке и читаонице обезбеђен је свим корисницима. Радно време библиотеке је од 9.⁰⁰ до 17.⁰⁰ часова, те је у том времену омогућен приступ њеном комплетном књижном фонду.

У погледу обављања библиотечко-информационе делатности од оснивања Библиотеке

до данас генерације библиотекара су се руководиле истом идејом да и поред често неадекватних услова, свој стручни рад заснивају на примени библиотечких стандарда и актуелне законске регулативе.

Библиотека се састоји од књижног и некњижног фонда који је од значаја за наставни рад Факултета. Библиотека обавља набавку, пријем, инвентарисање, каталогизацију, класификовање, чување и заштиту, давање на коришћење библиотечког материјала, пружање информација, као и све остале библиотечке послове. Библиотека је интегрални део библиотечно-информационог система РГФ-а који обухвата уџбенике, литературу, периодичне публикације, секундарне публикације и други библиотечки материјал из области техничких наука.

Библиотечки фонд се попуњава и обнавља: куповином, поклоном, разменом и завештањима. Фонд се формира на основу утврђене набавне политике и планова набавке, који се заснивају на наставним научно-истраживачким плановима и програмима Факултета.

Публикације се стручно обрађују на јединствен начин, у складу са одредбама Закона о библиотечној делатности.

У библиотеци се воде књиге инвентара за монографске и серијске публикације и картотека часописа. За сваки сегмент фонда постоји засебна књига инвентара. Фондови се препознају на основу сигнатуре, а смештај је организован према Numerus signatus-у. Фонд је добро смештајно организован и веома манипулативан, чиме се постиже економичност у раду и времену.

У свом раду библиотекари примењују ISBD стандарде. Води се алфabetски каталог за монографске публикације. Каталогски листићи са скраћеним каталогско-библиографским описом представљају основ за идентификацију публикација. Нашим студентима је и даље претраживање каталога у папирној форми омиљен и поуздан начин за прикупљање основних информација о публикацији.

Библиотека је релативно добро снабдевена уџбеничком литературом из свих области геологије и рударства.

Део фонда који се односи на литературу која упућује на стручне манифестације (зборници радова са конгреса, симпозијума, конференција, као и издања других институција које се баве рударством и геологијом) налази се у слободном приступу. Користе га студенти при изради дипломских, мастер и докторских радова, као и спољни корисници библиотеке.

Један од сегмената информационе делатности, Централна библиотека реализује кроз организовање годишњих промоција издања Факултета и припремање каталога издања. Ова пригодна манифестација која има радни и истовремено свечани карактер организује се крајем године и окупља велики број заинтересованих, који желе да чују сажети приказ сваке појединачне публикације. Ове године се навршава двадесет једна година континуираног рада на припремању и организовању ове манифестације.

Библиотека Рударско-геолошког факултета прикупља, организује и обезбеђује приступ свим видовима информација наставно-научном особљу и студентима Факултета, научницима и истраживачима из других установа из земље и иностранства, као и свим заинтересованим грађанима.

Као прикладан извор информација за кориснике, Библиотека је у сарадњи са Рачунарским центром Рударског одсека реализовала две програмске апликације. Једна се односи на магистарске и докторске радове научних радника са Факултета. Без

обзира што се ови радови налазе у COBISS/OPAC бази података, наша намера је била да их објединимо на једном месту да би се корисницима скратило време претраживања. Друга апликација је као предмет обраде имала стручне чланке из часописа „Зборник радова Рударско - геолошког факултета“. Сви електронски ресурси библиотеке доступни су преко интернет странице Рударско - геолошког факултета. Апликацијама се може приступити преко секције Библиотечког сервиса РФФ-а.

Библиотека Рударско - геолошког факултета је пуноправни члан библиотечно-информационог система COBISS.SR од 08.07.2010. године, у оквиру кога користи програмску опрему за каталогизацију и аутоматизацију целокупног библиотечког пословања. Радом у систему COBISS.SR омогућено је укључивање библиотеке у национални библиотечно-информативни систем, on-line приступ и претраживање база података, on-line информације о доступности појединих примерака и формирање система библиографија истраживача Рударско - геолошког факултета.

Посредством КоБСОН-а (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку) корисницима библиотеке је доступан велики број иностраних научних часописа у пуном тексту, електронске књиге као и базе сажетака и цитата.

Рударско – геолошки факултет је приступио дигитализацији докторских дисертација од 01. маја 2012. године у складу са Упутством за формирање репозиторијума докторских дисертација ([Прилог 9.3](#)) и појединих сегмената библиотечке грађе у смислу формирања Факултетског дигиталног репозиторијума.

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућег подзаконског акта.

Квалитет уџбеника на Рударско-геолошком факултету Универзитета у Београду се обезбеђује спровођењем Правилника о уџбеницима ([Прилог 9.1](#)) - којим се утврђује концепција уџбеника, планови уџбеника, врсте уџбеника и друге наставне литературе, стандарди квалитета уџбеника (структура, стил, обим, графички изглед), праћење, оцењивање и издавање уџбеника), Правилника о издавању публикација на Рударско-геолошком факултету Универзитета у Београду, Правилника о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду и Пословника о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду.

Рударско - геолошки факултет има Правилник о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду ([Прилог 9.5](#)) и Пословник о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду ([Прилог 9.4](#)), којима се обезбеђује оптимално коришћење свих ресурса Библиотеке.

Рударско-геолошки факултет се бави и издавачком делатношћу, која је регулисана Правилником о издавању публикација на Рударско-геолошком факултету Универзитета у Београду ([Прилог 9.6](#)). Основни циљ издавачке делатности Факултета је обезбеђивање што квалитетније и финансијски повољније уџбеничке литературе за потребе извођења свих видова наставе на Факултету и издавање монографских и серијских публикација наставника и сарадника у циљу презентације резултата њихове научно-истраживачке и стручне делатности. Факултет обезбеђује студентима уџбенике и другу литературу неопходну за савладавање градива у потребном броју и на време. У том смислу факултет се појављује у функцији издавача уџбеника ([Табела 9.2](#)). Настава из већине предмета је покривена одговарајућим уџбеницима и наставном литературом, који су унапред познати и објављени. Из појединих предмета праћење курса се омогућује коришћењем ауторизованим Moodle сервисом за електронску наставу.

Ради унапређивања и координације делатности Библиотеке, Наставно-научно веће Факултета, на предлог декана, именује чланове Библиотечког одбора.

Библиотечки одбор има задатак да:

- 1) Предлаже надлежном органу за усвајање годишњи план рада и годишњи извештај о раду, усваја текуће планове и програме и друга документа Библиотеке;
- 2) Подстиче и предлаже техничко-технолошка унапређења рада;
- 3) Води набавну политику библиотеке у складу са потребама наставно-научног рада на Рударско-геолошком факултету;
- 4) Стара се о набавци библиотечког материјала неопходног за нове образовне и истраживачке пројекте.
- 5) Предлаже кадровску политику и стручно усавршавање библиотечких радника;
- 6) Предлаже организацију и обављање већих библиотечких послова (ревизија, отпис, пресељење...);
- 7) Заступа Библиотеку пред органима Факултета;
- 8) Разматра представке и предлоге и доноси закључке у вези са радом библиотеке;
- 9) Именује, по потреби, радну групу за обављање одређених послова (расходовање, избор и процена поклоњеног библиотечког материјала,...);
- 10) Прописује услове коришћења библиотечког материјала.

Рударско-геолошки факултет располаже и одређеним информатичким ресурсима, који су приказани у [Прилогу 9.2](#). Они омогућавају квалитетније одржавање наставе али и везу наших студената са колегама на сличним институцијама широм Европе и света.

Рударско-геолошки факултет испуњава Стандард 9, јер је квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса на Рударско-геолошком факултету на врло високом нивоу.

б) Анализа слабости и повољних елемената (SWOT анализа)

Предности	Студентима су обезбеђени уџбеници, писани материјал и друга литература неопходна за савлађивање градива.+++ Настава из сваког предмета је покривена одговарајућим уџбеницима и другом литературом.+++ Факултет има општи акт о уџбеницима и издавачкој делатности.+++ Факултет се бави и издавачком делатношћу.++ Библиотека има потребан број библиотечких јединица и потребну опрему за рад.++
-----------	--

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – РУДАРСКО-ГЕОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
Извештај о самовредновању

	Читаоница Библиотеке у потпуности задовољава потребе Факултета. Факултет има адекватне информатичке ресурсе. ++
Слабости	Недостатак финансијских средстава за набавку нових, али и одржавање и обнављање постојећих информатичких ресурса.+++ Неадекватна финансијска накнада за ауторе уџбеника. ++
Могућности	Постојањем општег акта о уџбеницима створени су предуслови да наставници факултета, поготово млађи, писањем одговарајућих уџбеника побољшају покривеност предмета литературом/ +++ Повећање броја литературних јединица од стране наставника факултета повећава се обим, али и актуелност библиотечког фонда/ ++ Искоришћење потенцијала запослених у библиотеци (стручне и библиотечке) за потребе информисања и едукације студента свих нивоа студија за коришћење библиотечких ресурса/ +
Опасности	Даље смањење и застаревање библиотечког фонда услед смањења средстава за ту намену као последица економских услова у којима се налази Факултет/ ++ Застаревање појединих литературних јединица услед непостојања нових наслова због ослањања на наслове доступне преко електронских претраживача/ +

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета

Потребно је уложити напор да се висок ниво квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса на Рударско-геолошком факултету одржи и у неповољним економским условима.

Искористити постојеће акте и информатичке ресурсе за унапређење издавачке делатности по питању покривености предмета одговарајућим литературним јединицама.

Искористити потенцијале запослених у библиотеци (стручне и библиотечке) за потребе информисања и едукације студента свих нивоа студија за коришћење библиотечких ресурса.

Подстицати студенте на коришћење електронских облика уџбеника и часописа, те тако компензовати недостатак појединих уџбеника.

Анкетирати студенте о предностима и недостацима коришћења литературе у електронском облику.

Набавити библиографске јединице које су у протеклом периоду највише коришћене у електронском облику.

Извршити анализу библиотечких норматива на националном и међународном нивоу и усагласити Правилник о раду библиотеке са њима.

г) Показатељи и прилози за стандард 9

[Табела 9.1. Број и врста библиотечких јединица у библиотеци Рударско-геолошког факултета](#)

[Табела 9.2. Назив уџбеника и монографија издатих у периоду од 2008. године чији су аутори наставници запослени на Рударско-геолошком факултету](#)

[Прилог 9.1. Правилник о уџбеницима](#)

[Прилог 9.2. Информатички ресурси и структура рачунарске мреже на Рударско – геолошком факултету Универзитета у Београду](#)

[Прилог 9.3. Упутство за формирање репозиторијума докторских дисертација са прилозима](#)

[Прилог 9.4. Пословник о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду](#)

[Прилог 9.5. Правилник о раду библиотеке Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду](#)

[Прилог 9.6. Правилник о издавању публикација на Рударско-геолошком факултету Универзитета у Београду](#)